

professional growth. In the future, their role will only increase, which will require further development of technologies and adaptation of educational systems to new conditions.

Key words: *digital educational platform, digital content, educational space, online tools, material, access.*

УДК 378.147:004.738.5:37.011.3-051

Олег Збаращук

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ORCID ID 0009-0001-5987-2837

DOI 10.24139/2312-5993/2026.02/239-245

ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ МЕДІА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У статті обґрунтовано актуальність використання нових медіа у формуванні професійно-креативного мислення майбутніх учителів в умовах цифровізації освіти. Визначено, що сучасне освітнє середовище потребує підготовки педагогів, здатних до творчого мислення, інноваційної діяльності, ефективного використання цифрових ресурсів та адаптації до швидких змін інформаційного суспільства. Розкрито сутність професійно-креативного мислення як інтегративної характеристики особистості майбутнього педагога, що виявляється у здатності генерувати нові ідеї, приймати нестандартні педагогічні рішення, творчо використовувати медіатехнології та створювати інноваційний освітній контент.

Встановлено, що використання цифрових платформ, соціальних мереж, мультимедійних ресурсів, блогів, подкастів, відеотехнологій та інтерактивних сервісів сприяє розвитку творчого мислення, медіакомпетентності, професійної гнучкості та здатності до самовираження. Визначено, що нові медіа забезпечують інтерактивність навчання, активізують пізнавальну діяльність студентів, підтримують проектну діяльність, професійну комунікацію та розвиток навичок цифрової творчості.

Особливу увагу приділено ролі медіатехнологій у розвитку професійної креативності майбутніх педагогів. Доведено, що використання нових медіа створює умови для формування інноваційного стилю педагогічного мислення, розвитку самостійності, творчої ініціативності та готовності до професійної діяльності в сучасному цифровому освітньому середовищі. Обґрунтовано, що нові медіа виступають важливим засобом модернізації професійної підготовки майбутніх учителів та підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Ключові слова: *нові медіа, професійно-креативне мислення, майбутні учителі, медіатехнології, медіакомпетентність, цифровізація освіти, професійна підготовка, педагогічна творчість, цифрові технології.*

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена активною цифровізацією освіти, поширенням нових медіа та необхідністю розвитку професійно-креативного мислення майбутніх учителів у сучасному інформаційному суспільстві. Сучасний педагог повинен володіти не лише професійними знаннями, а й здатністю до творчого мислення, інноваційної діяльності, ефективного використання

цифрових ресурсів і медіатехнологій у професійній діяльності. Нові медіа створюють широкі можливості для розвитку професійно-креативного мислення, оскільки забезпечують інтерактивність навчання, підтримують проєктну діяльність, творче самовираження, онлайн-комунікацію та створення цифрового освітнього контенту. Використання соціальних мереж, мультимедійних ресурсів, блогів, подкастів, відеоплатформ і цифрових сервісів сприяє розвитку гнучкості мислення, здатності до генерації нових ідей, нестандартного розв'язання професійних завдань та адаптації до змін сучасного освітнього середовища.

Аналіз актуальних досліджень. Проблему творчого мислення та професійної креативності досліджували J. Guilford, E. Torrance, D. Bogoyavlenskaya, V. Moliako, S. Sysoieva, O. Dubaseniuk. Питання цифровізації освіти, медіаосвіти та використання нових медіа у професійній підготовці майбутніх педагогів висвітлено у працях В. Бикова, Н. Морзе, Г. Онкович, Л. Петухової, О. Волошенюк, О. Семеног та інших науковців (Guilford, 1967; Torrance, 1974; Морзе, Биков, 2021; Онкович, 2020). Саме тому, дослідження використання нових медіа у формуванні професійно-креативного мислення майбутніх учителів є актуальним, оскільки спрямоване на вдосконалення професійної підготовки педагогів, розвиток їхньої творчої активності, медіакомпетентності та готовності до інноваційної педагогічної діяльності в умовах цифровізації освіти.

Метою статті є обґрунтування проблеми використання нових медіа у формуванні професійно-креативного мислення майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. Розкриття сутності професійно-креативного мислення майбутніх учителів у контексті використання нових медіа потребує звернення до комплексу наукових підходів, які дозволяють всебічно охарактеризувати цей феномен в умовах цифровізації освіти.

Системний підхід розглядає професійно-креативне мислення як цілісну структуру, що поєднує когнітивні, емоційні, мотиваційні та діяльнісні компоненти. У межах цього підходу підкреслюється, що розвиток творчого педагогічного мислення неможливий без інтеграції цифрових компетентностей, емоційної гнучкості, критичного мислення та здатності до інноваційної діяльності. Нові медіа виступають елементом цілісної системи професійної підготовки майбутнього педагога,

забезпечуючи взаємозв'язок між творчістю, цифровою комунікацією та професійною самореалізацією (Torrance, 1974; Онкович, 2020).

Особистісно-діяльнісний підхід акцентує увагу на активній ролі майбутнього вчителя у процесі використання нових медіа. У цьому контексті студент розглядається не лише як споживач інформації, а як активний суб'єкт творчої діяльності, здатний створювати власний цифровий контент, реалізовувати проєктну діяльність, здійснювати професійну самопрезентацію та творчо використовувати медіатехнології у педагогічній практиці. Професійно-креативне мислення формується через активну взаємодію з цифровим середовищем, що стимулює самовираження, ініціативність і розвиток творчого потенціалу особистості (Морзе, Биков, 2021; Онкович, 2020).

Компетентнісний підхід визначає професійно-креативне мислення через систему професійних, медіаосвітніх і цифрових компетентностей, необхідних для ефективної педагогічної діяльності в сучасному освітньому просторі. У межах цього підходу нові медіа розглядаються як інструмент розвитку медіакомпетентності, творчого мислення, навичок комунікації, критичного аналізу інформації та створення інноваційного освітнього контенту (Guilford, 1967; Морзе, Биков, 2021).

Медіаосвітній підхід, представлений у працях Г. Онкович, О. Волошенюк, Н. Морзе, В. Бикова та інших дослідників, є ключовим для дослідження ролі нових медіа у професійній підготовці майбутніх учителів. У межах цього підходу нові медіа розглядаються як засіб розвитку медіакультури, творчої активності, цифрової грамотності та професійної мобільності педагогів. Значна увага приділяється формуванню здатності критично працювати з інформацією, творчо використовувати цифрові ресурси та адаптуватися до швидких змін інформаційного суспільства (Морзе, Биков, 2021; Онкович, 2020).

Важливим аспектом теоретичного аналізу є розмежування понять «медіакомпетентність», «медіакультура» та «професійно-креативне мислення». *Медіакомпетентність* охоплює знання та навички ефективного використання цифрових ресурсів і медіатехнологій. *Медіакультура* є ширшим поняттям, що включає ціннісне, етичне та критичне ставлення до інформації та медіапростору. Водночас *професійно-креативне мислення* інтегрує медіакомпетентність і медіакультуру, доповнюючи їх здатністю до творчої педагогічної діяльності, генерації нових ідей та створення інноваційних освітніх продуктів (Морзе, Биков, 2021; Онкович, 2020).

Саме тому, використання нових медіа виступає важливим чинником формування професійно-креативного мислення майбутніх учителів, оскільки сприяє розвитку творчого потенціалу, медіакомпетентності, професійної гнучкості та готовності до інноваційної педагогічної діяльності в умовах цифровізації освіти.

Під медіатехнологіями у розвитку професійної креативності майбутніх педагогів доцільно розуміти сукупність цифрових, мультимедійних та комунікаційних засобів (табл. 1), що забезпечують створення, обробку, поширення й використання інформації та сприяють розвитку творчого мислення, медіакомпетентності, професійної гнучкості й здатності до інноваційної педагогічної діяльності (Guilford, 1967; Морзе, Биков, 2021; Онкович, 2020).

Таблиця 1

**Види медіатехнологій у розвитку професійної креативності
майбутніх педагогів**

Вид медіатехнологій	Характеристика	Значення для розвитку професійної креативності
1	2	3
Мультимедійні технології	Використання відео, анімації, презентацій, інтерактивної графіки	Розвивають творче мислення, візуалізацію та оригінальність педагогічних рішень
Соціальні медіа	Соціальні мережі, професійні онлайн-спільноти, освітні платформи	Сприяють комунікації, творчому самовираженню та професійній взаємодії
Блогові технології	Освітні блоги, цифрові щоденники, авторські сторінки	Формують рефлексивність, авторський стиль і педагогічну творчість
Відеотехнології	Відеоуроки, вебінари, стріми, відеопрезентації	Розвивають навички створення творчого освітнього контенту
Подкастинг	Створення та використання аудіоматеріалів	Сприяє розвитку креативності мовлення та цифрової комунікації
Хмарні технології	Онлайн-сервіси для спільної роботи та збереження матеріалів	Підтримують колективну творчість, мобільність і інтерактивність навчання
Інтерактивні освітні платформи	Moodle, Google Classroom, Canva, Padlet тощо	Активізують проектну діяльність і розвиток цифрової творчості
Технології VR та AR	Віртуальна та доповнена реальність	Розвивають інноваційне мислення, уяву та творчий підхід до навчання

У таблиці 1 відображено основні види медіатехнологій, які використовуються у професійній підготовці майбутніх педагогів та

сприяють розвитку їхньої професійної креативності в умовах цифровізації освіти. Представлені медіатехнології охоплюють різні форми цифрової взаємодії, творчої діяльності, професійної комунікації та самореалізації особистості. Мультимедійні технології забезпечують візуалізацію навчальної інформації, активізують пізнавальну діяльність студентів та сприяють розвитку творчого мислення й оригінальності педагогічних рішень. Соціальні медіа створюють умови для професійної комунікації, обміну досвідом, творчого самовираження та розвитку навичок взаємодії у цифровому середовищі.

Блогові технології та подкастинг сприяють формуванню авторського стилю, рефлексивного мислення, комунікативної культури та здатності до створення власного медіаконтенту. Відеотехнології дозволяють майбутнім педагогам розробляти інноваційні освітні матеріали, розвивати навички цифрової презентації та творчої самореалізації. Особливого значення набувають хмарні технології та інтерактивні освітні платформи, які забезпечують мобільність, інтерактивність, підтримують проектну діяльність і спільну творчу роботу учасників освітнього процесу. Водночас технології віртуальної та доповненої реальності сприяють розвитку інноваційного мислення, уяви та здатності до використання сучасних цифрових інструментів у професійній діяльності (Guilford, 1967; Морзе, Биков, 2021).

Таким чином, підтверджено, що медіатехнології виступають важливим чинником розвитку професійної креативності майбутніх педагогів, оскільки сприяють формуванню творчого потенціалу, медіакомпетентності, професійної гнучкості та готовності до інноваційної педагогічної діяльності в сучасному цифровому освітньому середовищі.

Потенціал нових медіа у професійній підготовці майбутніх учителів полягає у створенні сучасного цифрового освітнього середовища, яке забезпечує розвиток професійної креативності, медіакомпетентності та готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Нові медіа розширюють можливості організації навчального процесу, сприяють інтерактивності, мобільності та індивідуалізації навчання, а також активізують пізнавальну й творчу діяльність студентів (Torrance, 1974; Морзе, Биков, 2021).

Використання цифрових платформ, мультимедійних ресурсів, соціальних мереж, блогів, подкастів, відеотехнологій та інтерактивних сервісів забезпечує розвиток творчого мислення, здатності до генерації нових ідей і нестандартного розв'язання професійних завдань.

Майбутні педагоги отримують можливість не лише сприймати інформацію, а й створювати власний цифровий освітній контент, реалізовувати проєктну діяльність, здійснювати професійну самопрезентацію та розвивати навички цифрової комунікації.

Нові медіа також сприяють формуванню навичок самостійної роботи, критичного аналізу інформації та адаптації до швидких змін сучасного інформаційного суспільства. Завдяки інтерактивному характеру медіатехнологій студенти залучаються до активної співпраці, творчого пошуку та професійної взаємодії, що позитивно впливає на розвиток професійної гнучкості та педагогічної творчості. Особливе значення нові медіа мають для формування медіакультури та медіакомпетентності майбутніх учителів, оскільки забезпечують здатність ефективно використовувати цифрові ресурси, критично оцінювати інформацію та інтегрувати сучасні медіатехнології у професійну діяльність. Це підвищує рівень професійної підготовки педагогів та їхню конкурентоспроможність в умовах цифровізації освіти.

Саме тому, потенціал нових медіа у професійній підготовці майбутніх учителів полягає у розвитку творчого потенціалу, професійно-креативного мислення, цифрової компетентності та готовності до інноваційної педагогічної діяльності в сучасному освітньому просторі.

Висновок. Отже, нові медіа виступають важливим чинником формування професійно-креативного мислення майбутніх учителів в умовах цифровізації освіти. Їх використання сприяє розвитку творчого мислення, медіакомпетентності, професійної гнучкості, здатності до самовираження та створення інноваційного освітнього контенту. Завдяки інтерактивності, мобільності та широким можливостям цифрової комунікації нові медіа забезпечують активізацію пізнавальної діяльності студентів, підтримують проєктну діяльність і стимулюють розвиток педагогічної творчості.

Проаналізований потенціал медіатехнологій підтверджує їхню важливу роль у модернізації професійної підготовки майбутніх педагогів, розвитку навичок критичного мислення, самостійної роботи та готовності до інноваційної діяльності в сучасному освітньому середовищі. Використання цифрових платформ, мультимедійних ресурсів, соціальних мереж, блогів, подкастів і відеотехнологій сприяє формуванню творчої професійної позиції та конкурентоспроможності майбутніх учителів.

Таким чином, нові медіа є ефективним засобом розвитку професійно-креативного мислення майбутніх педагогів і важливою складовою їхньої професійної підготовки в умовах цифрового суспільства. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням інноваційних моделей використання медіатехнологій у педагогічній освіті та вивченням психологічних механізмів розвитку професійної креативності засобами цифрових ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

- Guilford, J. P. (1967). Creativity: Yesterday, Today and Tomorrow. *Journal of Creative Behavior*, 1 (1), 3–14.
- Torrance, E. P. (1974). *Torrance Tests of Creative Thinking: Norms and Technical Manual*. Lexington : Ginn and Company.
- Морзе, Н. В., Биков, В. Ю. (2021). Медіаосвітні технології у професійній підготовці майбутніх педагогів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 83 (3), 15–27 (Morze, N. V., & Bykov, V. Yu. (2021). Media education technologies in the professional training of future teachers. *Information Technologies and Learning Tools*, 83(3), 15–27).
- Онкович, Г. В. (2020). Медіаосвіта в сучасній педагогічній підготовці майбутніх учителів. *Вища освіта України*, 2, 45–52 (Onkovych, H. V. (2020). Media Education in Modern Pedagogical Training of Future Teachers. *Higher Education of Ukraine*, 2, 45–52).

SUMMARY

Zbarashchuk Oleh. Using New Media in the Development of Professional-Creative Thinking of Future Teachers.

The article substantiates the relevance of using new media in the formation of professional and creative thinking of future teachers under the conditions of education digitalization. It is determined that the modern educational environment requires the training of teachers capable of creative thinking, innovative activity, effective use of digital resources, and adaptation to rapid changes in the information society. The essence of professional and creative thinking is revealed as an integrative characteristic of the future teacher's personality, manifested in the ability to generate new ideas, make non-standard pedagogical decisions, creatively use media technologies, and create innovative educational content. It has been established that the use of digital platforms, social networks, multi-media resources, blogs, podcasts, video technologies, and interactive services contributes to the development of creative thinking, media competence, professional flexibility, and the ability for self-expression. It is determined that new media ensure interactive learning, intensify students' cognitive activity, support project-based activity, professional communication, and the development of digital creativity skills. Special attention is paid to the role of media technologies in the development of professional creativity of future teachers. It is proved that the use of new media creates conditions for the formation of an innovative style of pedagogical thinking, the development of independence, creative initiative, and readiness for professional activity in the modern digital educational environment. It is substantiated that new media serve as an important means of modernizing the professional training of future teachers and increasing their competitiveness.

Key words: new media, professional and creative thinking, future teachers, media technologies, media competence, digitalization of education, professional training, pedagogical creativity, digital technologies.